

Συνέντευξη Τύπου της Υφυπουργού Πολιτισμού δρος Βασιλικής Κασσιανίδου για τον απολογισμό του έργου του Υφυπουργείου Πολιτισμού κατά το πρώτο έτος διακυβέρνησης και τον προγραμματισμό για το 2024

Σας καλωσορίζω στη δημοσιογραφική διάσκεψη για την παρουσίαση των δράσεων, πολιτικών και έργων που υλοποιήθηκαν από το Υφυπουργείο Πολιτισμού κατά το 2023, καθώς και αυτών που βρίσκονται σε διαδικασία υλοποίησης ή δρομολογούνται για το 2024.

Θα ήθελα να ξεκινήσω επισημαίνοντας την πολύπλευρη αξία του πολιτισμού όχι μόνο ως ζωτικό στοιχείο της ιστορίας και της ταυτότητάς μας, αλλά και ως κινητήριο δύναμη για την κοινωνική πρόοδο και την οικονομική ανάπτυξη του τόπου μας. Και αυτό αποτελεί την προμετωπίδα του στρατηγικού μας σχεδιασμού ως Υφυπουργείο, ο οποίος στοχεύει στη διαφύλαξη και πλήρη αξιοποίηση της πλούσιας πολιτιστικής μας κληρονομιάς – υλικής και άυλης – στην πολιτιστική παιδεία, καθώς και στην ανάδειξη και περαιτέρω προώθηση της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας.

Περαιτέρω, επιδιώκουμε μέσα από την αξιοποίηση της στρατηγικής γεωγραφικής μας θέσης και την πολιτιστική εξωστρέφεια να συμβάλουμε στην ευημερία, στην κατανόηση και στη συνεργασία σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Ανθρώπινο Δυναμικό

Το 2023 ήταν το έτος κατά το οποίο εστιάσαμε στην οργάνωση της δομής του νεοσύστατου Υφυπουργείου και στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου. Στόχος μας είναι η δημιουργία των προϋποθέσεων για τη λειτουργία ενός αποτελεσματικού οργανισμού για διαμόρφωση και υλοποίηση δράσεων και πολιτικών, που να αναδεικνύουν, να προστατεύουν και να αναπτύσσουν τον πολιτισμό.

Στην ενότητα που ακολουθεί θα προβώ σε μια επιγραμματική αποτύπωση του έργου και των ενεργειών που έχουν υλοποιηθεί κατά το 2023, καθώς επίσης και των στόχων και προτεραιοτήτων μας για το 2024.

1. ΑΡΧΑΙΟΣ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Αρχίζοντας από την πολιτιστική κληρονομιά μας, θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι η μελέτη και προβολή της μπορεί αφενός, να συμβάλει στην ενίσχυση της κοινής μας ταυτότητας και αφετέρου, να προσφέρει ανεκτίμητες προοπτικές στην οικονομική ανάπτυξη, στον τουρισμό, αλλά και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη ενός βιώσιμου μέλλοντος για τον τόπο μας. Αν αξιοποιηθεί σωστά, ο πολιτισμός μπορεί να λειτουργήσει ως εργαλείο αναζωογόνησης όχι μόνο των αστικών κέντρων, αλλά και των αγροτικών και ορεινών περιοχών.

ΜΕΡΟΣ Α: Υλοποίηση Έργου εντός του 2023

Να υπενθυμίσω ότι τον Ιούλιο του 2023 εντάχθηκε στο Υφυπουργείο μας το Τμήμα Αρχαιοτήτων, το οποίο είναι αρμόδιο για την προστασία και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου.

1.1. Διαχείριση, ανάδειξη και προστασία μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και μουσείων

Αρχίζοντας από τον τομέα της διαχείρισης, ανάδειξης και προστασίας μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και μουσείων, το Υφυπουργείο επικεντρώνεται, μεταξύ άλλων, στη σταδιακή αναβάθμιση των μουσείων, καθώς και των επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων. Αποτελεί πρωταρχικό μας μέλημα να τους καταστήσουμε ελκυστικούς προορισμούς, προσβάσιμους σε όλους. Εργαζόμαστε λοιπόν προς αυτή την κατεύθυνση για τη βελτίωση της εμπειρίας των επισκεπτών, τον εκσυγχρονισμό των μουσειακών εκθέσεων, την ενσωμάτωση ψηφιακών τεχνολογιών κ.ά.

Επιπλέον, στοχεύουμε στην επέκταση των ωραρίων λειτουργίας τους, ώστε να είναι ανοικτά και τα σαββατοκύριακα, ενθαρρύνοντας έτσι την επίσκεψη εργαζόμενων και οικογενειών. Με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζουμε όχι μόνο όφελος για την κοινωνία στο κομμάτι της πολιτιστικής παιδείας, αλλά και μια αύξηση στα έσοδα από τους χώρους αυτούς. Είναι σημαντικό πως το 2023 οι επισκέπτες στα αρχαία μνημεία και τα μουσεία ανήλθαν σε σχεδόν 1,5 εκατομμύριο άτομα. Αυτό αντιπροσωπεύει μια σημαντική αύξηση της τάξεως του 25% σε σύγκριση με το 2022. Στόχος μας είναι αυτός ο αριθμός να αυξηθεί ακόμα περισσότερο το 2024.

Σημαντικό βήμα αποτελεί επίσης η ολοκλήρωση της διαμόρφωσης του αρχαιολογικού χώρου Πύλης Πάφου, ο οποίος θα εγκαινιαστεί σύντομα. Η διαμόρφωση του αρχαιολογικού χώρου Λεδρών στη Λευκωσία, ο οποίος προχωρά προκειμένου άμεσα να καταστεί επισκέψιμος, σε συνδυασμό με το Μουσείο των Λεδρών που άνοιξε τις πύλες του στο κοινό το 2022 θα ενισχύσουν την πολιτιστική ταυτότητα του κέντρου της Λευκωσίας.

Αναφέρω επίσης ότι οι εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης της Πύλης Αμμοχώστου έχουν ολοκληρωθεί. Τώρα αρχίζει η δεύτερη φάση εργασιών, που περιλαμβάνει την αναβάθμιση του ηλεκτρομηχανολογικού και άλλου εξοπλισμού, ώστε ο εμβληματικός μνημειακός αυτός χώρος να μπορεί να αρχίσει να φιλοξενεί πάλι ένα ευρύ φάσμα πολιτιστικών εκδηλώσεων περί τα τέλη του 2025.

Συστηματικές αρχαιολογικές ανασκαφές και επισκοπήσεις, που διενεργούνται από το Τμήμα Αρχαιοτήτων, έφεραν στο φως σημαντικά ευρήματα ιδιαίτερης αρχαιολογικής σημασίας, όπως τα ψηφιδωτά που ανευρέθηκαν στο αρχαίο Κίτιον και στο Ακάκι. Επιπρόσθετα, σωστικές ανασκαφικές εργασίες στα πλαίσια ιδιωτικών αναπτυξιακών έργων πραγματοποιούνται στις κοινότητες Ερήμης, Πύργου, Μιτσερού, Άχνας, Ορμήδειας και Γεροσκήπου και στις πόλεις της Λεμεσού και Λάρνακας.

Κήρυξη και προστασία Αρχαίων Μνημείων Α' και Β' Πίνακα

Η τακτική περιοδική συντήρηση και αποκατάσταση των μνημείων και των αρχαιολογικών χώρων από εξειδικευμένα συνεργεία αποτελεί το κυριότερο μέλημα του Τμήματος Αρχαιοτήτων και σε αυτό επενδύεται ετησίως η μεγαλύτερη μερίδα του προϋπολογισμού του. Το 2023 έχουν ολοκληρωθεί συνολικά εργασίες συντήρησης σε 38 μνημεία Πρώτου Πίνακα και 63 Δεύτερου Πίνακα, οι οποίες περιλαμβάνουν σταθεροποίηση ή/και συντήρηση δομικών στοιχείων, συντήρηση τοιχογραφιών ή/και άλλου διάκοσμου. Σε ό,τι αφορά στα Μνημεία Πίνακα Β' προχώρησε, μεταξύ άλλων, και η συντήρηση μεγάλου αριθμού εκκλησιών, οικιών λαϊκής αρχιτεκτονικής και τεμενών σε όλες τις επαρχίες, σε συνεργασία με τις τοπικές κοινότητες. Το ύψος επιχορήγησης για τους ιδιοκτήτες ήταν γύρω στις €852 χιλιάδες. Για εκτέλεση έργων Β' Πίνακα με αυτεπιστασία, η δαπάνη ανήλθε στα €1,24 περίπου εκατομμύρια. Αξίζει να σημειωθεί ότι το β' εξάμηνο του 2023 έγιναν 14 νέες κηρύξεις Αρχαίων Μνημείων Α' και Β' Πίνακα, κάποια από τα οποία είναι στις κατεχόμενες περιοχές μας.

1.2. Αρχαιολογικά Μουσεία και αναβαθμίσεις υποδομών

Νέο Κυπριακό Μουσείο

Οι εργασίες για ανέγερση του Νέου Κυπριακού Μουσείου, του μεγαλύτερου πολιτιστικού έργου υποδομής του Κράτους από ιδρύσεως του, προχωρούν εντατικά. Παράλληλα, το Τμήμα Αρχαιοτήτων έχει ενισχυθεί με την πρόσληψη αρχαιολόγων και συντηρητών για την ετοιμασία της μουσειολογικής και μουσειογραφικής μελέτης, καθώς και την επιλογή και παρουσίαση των αντικειμένων που θα φιλοξενηθούν στο νέο Μουσείο.

Ψηφιακή καταγραφή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς

Μια άλλη σημαντική συνιστώσα στην οποία δίδουμε έμφαση είναι η ψηφιακή καταγραφή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, η οποία αποδεδειγμένα συμβάλλει στις προσπάθειες συντήρησης, διατήρησης, μελέτης και προώθησης των πολιτιστικών μας πόρων, προστατεύοντας ταυτόχρονα τα πολύτιμα αρχεία από τη φθορά. Στο πλαίσιο αυτό υλοποιούμε ερευνητικά προγράμματα, κυρίως με χρηματοδότηση από ευρωπαϊκούς φορείς, μέσω των οποίων διεξάγεται η ψηφιακή αποτύπωση ευρημάτων και αρχαιολογικών καταλοίπων που έφεραν στο φως παλιές και πρόσφατες ανασκαφές.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις στα μουσεία

Το 2023 έχει διοργανωθεί σειρά εκδηλώσεων όπως συναυλίες, περιοδικές εκθέσεις, αλλά και εκθέσεις σύγχρονων εικαστικών, ξεναγήσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα σε όλες τις επαρχίες. Τέτοιου είδους ενέργειες είναι σημαντικές για εμάς, καθώς υποστηρίζουν την εξωστρεφή πολιτική των μουσείων μας, ισχυροποιώντας τους διαύλους επικοινωνίας μεταξύ του μουσείου, του κοινού, αλλά και εκπροσώπων της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας. Όλες αυτές οι εκδηλώσεις στέφθηκαν με μεγάλη επιτυχία και είχαν μεγάλο αριθμό επισκεπτών.

ΜΕΡΟΣ Β': Δράσεις και προκλήσεις του 2024

Κλείνοντας τη συζήτηση για την πολιτιστική κληρονομιά, επιτρέψτε μου πολύ επιγραμματικά να αναφερθώ στις βασικές στοχεύσεις μας για το 2024. Από τα πιο σημαντικά έργα είναι αυτά της ενοποίησης και ανάδειξης των αρχαιολογικών χώρων στην Πόλη Χρυσοχούς και στη Λάρνακα, ώστε τα νέα ευρήματα και αρχαιότητες, που έφεραν στο φως πρόσφατες ανασκαφές, να γίνουν προσβάσιμες στο ευρύ κοινό, ενισχύοντας ταυτόχρονα την οικονομία των τοπικών κοινωνιών. Οι προσπάθειες αυτές θα ξεκινήσουν το τρέχον έτος και θα ολοκληρωθούν σταδιακά στα επόμενα χρόνια.

Ξεκίνησε, παράλληλα, η μελέτη και ο σχεδιασμός του τρόπου μεταφοράς των μεγάλων εκθεμάτων για το Νέο Κυπριακό Μουσείο, το οποίο αποτελεί μεγάλη πρόκληση, καθώς και οι διαδικασίες για τη δημιουργία λογοτύπου και του σχεδιασμού της οπτικής ταυτότητας του μουσείου, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2024.

Εν όψει της Προεδρίας του 2026 και επειδή το Νέο Κυπριακό Μουσείο δεν θα έχει ολοκληρωθεί, σχεδιάζονται έργα αναβάθμισης των μόνιμων εκθέσεων του Κυπριακού Μουσείου, το οποίο θα μπορεί να φιλοξενήσει επισκέψεις από τις διάφορες αντιπροσωπείες που θα έρθουν στην Κύπρο. Για τον λόγο αυτό έχουν ζητηθεί προσφορές για βελτίωση των εκθεσιακών χώρων και δημιουργία εποπτικού υλικού.

2. ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – ΣΤΗΡΙΞΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

Προχωρώντας με τον Σύγχρονο Πολιτισμό, αρμοδιότητά μας είναι η διαφύλαξη, παρουσίαση, μελέτη και προώθηση της Κυπριακής Τέχνης του 20ου και 21ου αιώνα τοπικά και διεθνώς. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού εστιάζουμε σε τρεις βασικές παραμέτρους: τη στήριξη της καλλιτεχνικής δημιουργίας, την προβολή των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και την καλλιέργεια κοινού, και τη διασφάλιση της πρόσβασης και της συμμετοχής στον πολιτισμό.

ΜΕΡΟΣ Α: Υλοποίηση Έργου εντός του 2023

2.1. Στήριξη της Καλλιτεχνικής Δημιουργίας

Σε ό,τι αφορά στη στήριξη της καλλιτεχνικής δημιουργίας και με στόχο την αειφορία της δημιουργικής βιομηχανίας μέσω της προώθησης καλών πρακτικών, το 2023 έχουμε ενισχύσει και αναβαθμίσει τα χορηγικά μας προγράμματα για τους δημιουργούς και καλλιτέχνες, ενώ έχουμε αυξήσει το σύνολο των επιχορηγήσεων από το 2023 στο 2024 από 5,65 εκατ. ευρώ στα 6 εκατ. ευρώ.

Κεντρική θέση είχε το ανταγωνιστικό Πρόγραμμα «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ II», το οποίο αποτέλεσε σημαντικό μέσο πολιτιστικής δραστηριοποίησης για το 2023, υποστηρίζοντας την υλοποίηση δραστηριοτήτων στους τομείς της λογοτεχνίας, της μουσικής, του χορού, των εικαστικών τεχνών, του παραδοσιακού πολιτισμού, του θεάτρου και του κινηματογράφου. Μέσα από τη διοργάνωση 323 δραστηριοτήτων, με μεγάλη απήχηση στο ευρύ κοινό και επιχορήγηση 217 φορέων, αγκάλιασε ένα ευρύ φάσμα πολιτιστικών εκφράσεων και καλλιτεχνικών πεδίων.

Να αναφέρω επιπλέον τη σημαντική αλλαγή που επήλθε στο Χορηγικό Πρόγραμμα Φεστιβάλ Τεχνών «Κύπρια», με στόχο την ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό της φεστιβαλικής σκηνής της Κύπρου, αλλά και την οργανωτική ενδυνάμωσή της, συμβάλλοντας επίσης στη δημιουργία αειφορίας. Τα «Κύπρια» φέτος επιχορήγησαν 18 φεστιβάλ, με πολλά από αυτά να διεξάγονται στην κυπριακή ύπαιθρο με κοινό που ξεπέρασε τα 25.000 άτομα.

Σε μια ανοδική πορεία βρίσκεται επίσης ο κυπριακός κινηματογράφος, με την παραγωγή ταινιών να αυξάνεται και τους Κύπριους παραγωγούς να συμμετέχουν σε συμπαραγωγές με πολυεθνικά συνεργεία στο εξωτερικό και στον τόπο μας. Κάποιες επίσης από τις Κυπριακές ταινίες το 2023 διακρίθηκαν σε διεθνείς διοργανώσεις.

Να επισημάνω πως πρωταρχικό μας μέλημα ήταν και είναι όλα τα χρηματοδοτικά εργαλεία, με τα οποία στηρίζεται η πολιτιστική δημιουργία, να διέπονται από τις αρχές της διαφάνειας και αξιοκρατίας, αλλά και να μπορούν να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες καλλιτεχνικές απαιτήσεις και ανάγκες. Ταυτόχρονα, γίνεται αξιολόγηση των κριτηρίων υφιστάμενων χορηγικών προγραμμάτων, αλλά και διαδικασιών. Στόχος, μεταξύ άλλων, η απλοποίηση της υποβολής των αιτήσεων μέσα από τον σχεδιασμό ψηφιακής πλατφόρμας για τα προγράμματα που αφορούν στο 2025.

Πολιτιστική Αποκέντρωση

Επιπλέον, ένας από τους κύριους και άμεσους στόχους του Υφυπουργείου είναι η περαιτέρω ενίσχυση της προσπάθειας για πολιτιστική αποκέντρωση και η ενθάρρυνση της κινητικότητας των καλλιτεχνών και των επαγγελματιών του Πολιτισμού. Στόχος είναι η διάχυση του καλλιτεχνικού τους έργου σε όλη την επικράτεια. Μέσω του Προγράμματος Πολιτιστικής Αποκέντρωσης, 12 παραγωγές το 2023 ταξίδεψαν σε 38 κοινότητες σε όλη την Κύπρο, λαμβάνοντας χρηματοδότηση που καλύπτει το 100% της δράσης τους, με μέγιστο ύψος χρηματοδότησης τις 20.000 ευρώ.

Πολιτιστικά Κέντρα του εξωτερικού

Στην προσπάθεια του Υφυπουργείου για εξωστρέφεια επιχορηγήθηκε και σημαντικός αριθμός εκδηλώσεων στα Πολιτιστικά Κέντρα του εξωτερικού, μέσα από τις οποίες προωθήσαμε το έργο της καλλιτεχνικής κοινότητας της Κύπρου εκτός των συνόρων. Συγκεκριμένα επιχορηγήθηκαν 98 εκδηλώσεις στο Σπίτι της Κύπρου στην Αθήνα και πέραν των 20 εκδηλώσεων από το Γραφείο του Μορφωτικού Συμβούλου στην Ύπατη Αρμοστεία της Κύπρου στο Λονδίνο.

Σχέδιο «Θυμέλη»

Στα πλαίσια του σχεδίου «Θυμέλη» για την προώθηση και την ανάπτυξη της θεατρικής τέχνης στην Κύπρο, το 2023 έλαβαν μερική επιχορήγηση 48 θεατρικές παραγωγές με την προσέλευση του κοινού να υπολογίζεται πέραν από 15.000 χιλιάδες. Όσον αφορά το Θέατρο, δεν πρέπει να ξεχνούμε και τη θεσμική χρηματοδότηση που λαμβάνει ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου, η οποία για το 2023 ανήλθε στα 5,3 εκατ. ευρώ.

Στήριξη της λογοτεχνίας και φιλαγνωσίας

Στον τομέα της λογοτεχνίας και φιλαγνωσίας επιχορηγήθηκαν το 2023 12 περιοδικές εκδόσεις και 11 μεταφράσεις λογοτεχνικών έργων Κυπρίων λογοτεχνών σε ξένες γλώσσες, προωθώντας έτσι την κυπριακή παραγωγή εκτός των συνόρων. Στο ίδιο πλαίσιο εξωστρέφειας και στήριξης του κυπριακού βιβλίου, η Κύπρος εκπροσωπήθηκε στη Διεθνή Έκθεση Παιδικού Βιβλίου της Μπολόνια, στη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου της Φρανκφούρτης και στη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου της Γουαδαλαχάρα. Παράλληλα, το πρόγραμμα ανάπτυξης κοινοτικών, δημοτικών και σχολικών βιβλιοθηκών του Υφυπουργείου στήριξε φέτος με αγορά βιβλίων και καταλογογράφηση 49 βιβλιοθήκες, κάποιες από αυτές σε ορεινές ή και απομακρυσμένες περιοχές.

Πινακοθήκες και Μουσεία

Επιπρόσθετα, κατά το 2023 πραγματοποιήθηκαν πολλές πολιτιστικές και εκπαιδευτικές δράσεις στην Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης – Majestic. Στην Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης – ΣΠΕΛ διεξήχθη η έκθεση «In the sea of the setting sun» και η σειρά δράσεων «Sessions x SPEL», που ενέπλεξε πέραν των 250 ατόμων της καλλιτεχνικής κοινότητας για την πραγματοποίηση 93 δράσεων.

Σημαντικό είναι το γεγονός ότι εγκαινιάστηκε στο Μαζωτό το πλήρως ανακαινισμένο και οργανωμένο με σύγχρονες μουσειολογικές προδιαγραφές «Μουσείο Κώστα Αργυρού», του πρώτου επώνυμου Κύπριου νάϊφ γλύπτη.

Τέλος, πραγματοποιήθηκαν με επιτυχία οι καθιερωμένοι θεσμοί και διοργανώσεις του Τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού, στηρίζοντας έμπρακτα τους ανθρώπους των τεχνών. Συγκεκριμένα, όπως θα δείτε στη διαφάνεια, αυτά καλύπτουν όλους τους βασικούς τομείς της τέχνης.

ΜΕΡΟΣ Β': Δράσεις και προκλήσεις του 2024

Για το 2024 το Υφυπουργείο έχει θέσει ως επιδίωξη την ανάπτυξη και προώθηση του σύγχρονου πολιτισμού της Κύπρου, την ανάδειξη της ταυτότητάς του εντός και εκτός Κύπρου, τη στήριξη όλων των τεχνών και την ανάπτυξη των επαγγελματιών. Η συμπερίληψη του κοινού και η δημιουργία νέου κοινού και νέων δυνατοτήτων για τον πολιτισμό αποτελούν κεντρικούς στόχους.

2.2. Καθεστώς του Καλλιτέχνη

Κατά το 2023 ολοκληρώθηκε η πρώτη φάση ετοιμασίας του σημαντικού για μάς και την καλλιτεχνική κοινότητα νομοσχεδίου για το Καθεστώς του Καλλιτέχνη. Το νομοσχέδιο καθορίζει το πλαίσιο και τα κριτήρια απόδοσης του καθεστώτος του καλλιτέχνη σε πολιτιστικούς δημιουργούς και επαγγελματίες των τεχνών, καθώς και τον τρόπο πρόσβασης των αυτοτελώς εργαζομένων καλλιτεχνών που εμπίπτουν σε συγκεκριμένη εισοδηματική τάξη στα ωφελήματα της κοινωνικής ασφάλισης και ιατροφαρμακευτικής κάλυψης. Το νομοσχέδιο, το οποίο εκπονήθηκε με τη βοήθεια της Επιτρόπου Νομοθεσίας και έτυχε επεξεργασίας από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, υποβλήθηκε στο Υπουργείο Οικονομικών για απόψεις. Τις επόμενες εβδομάδες αναμένεται το νομοσχέδιο να τεθεί σε δημόσια διαβούλευση και στη συνέχεια σε νομοτεχνικό έλεγχο από τη Νομική Υπηρεσία. Στόχος να κατατεθεί στην Βουλή των Αντιπροσώπων περί τον μήνα Σεπτέμβριο του 2024.

2.3 Αναβάθμιση κτηριακών υποδομών

Κυπριακή Βιβλιοθήκη

Η ανέγερση του κτηρίου που θα στεγάσει την Κυπριακή Βιβλιοθήκη είναι μια από τις σημαντικές υποδομές που αυτή τη στιγμή προωθούμε. Προσπάθεια μας είναι η ενίσχυση της πνευματικής και πολιτιστικής υποδομής της χώρας, παρέχοντας έναν σύγχρονο χώρο που θα φιλοξενεί ένα εκτεταμένο φάσμα βιβλιογραφικών συλλογών, προσβάσιμο σε όλους τους πολίτες και τους ερευνητές. Παράλληλα, ο εν λόγω χώρος θα λειτουργεί ως ένας κεντρικός πόλος πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Έχει ήδη ολοκληρωθεί η ετοιμασία Σημειώματος Έργου (με επικαιροποιημένο κόστος ανέγερσης βάσει του κτιριολογικού προγράμματος) και στη συνέχεια θα γίνει μελέτη βιωσιμότητας, αλλά και διερεύνηση εξωτερικών πηγών χρηματοδότησης.

Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Με στόχο την εγκαθίδρυση μιας θεμελιώδους συμμετοχικής πλατφόρμας που να ενθαρρύνει τη μάθηση, την έρευνα και τον κριτικό διάλογο γύρω από την τέχνη και τον πολιτισμό, εργαζόμαστε, σύμφωνα με τις νενομισμένες διαδικασίες, για τη δημιουργία του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης Κύπρου, στο οποίο θα εντάσσονται οι δύο χώροι της Κρατικής Πινακοθήκης στη Λευκωσία (Majestic και ΣΠΕΛ).

3. ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

Προχωρώντας στον επόμενο στρατηγικό στόχο που αφορά τους παραδοσιακούς κλάδους και τεχνικές χειροτεχνικής πρακτικής, το Υφυπουργείο Πολιτισμού εστιάζει στη διασφάλιση, εξέλιξη και προώθηση της χειροτεχνικής παράδοσης της Κύπρου. Στοχεύει επιπλέον στη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών σε τοπικό και διεθνές επίπεδο, ώστε οι χειροτέχνες/αριστοτέχνες που δραστηριοποιούνται στο νησί να ευδοκιμήσουν. Ενθαρρύνει, τέλος, την προώθηση καινοτόμων προσεγγίσεων, επιτρέποντας στην άυλη πολιτιστική κληρονομιά να συνεχίσει να παραμένει επίκαιρη.

ΜΕΡΟΣ Α': Υλοποίηση έργου εντός του 2023

Το 2023 υπογράφηκε συμφωνία μεταξύ του Υφυπουργείου και της εταιρείας Cyprus Duty Free, βάσει της οποίας διατίθενται προϊόντα της Υπηρεσίας Κυπριακής Χειροτεχνίας (ΥΚΧ) στα καταστήματα αδασμολόγητων ειδών στους αερολιμένες Λάρνακας και Πάφου. Με ιδιαίτερη ικανοποίηση βλέπουμε να διευρύνεται συνεχώς ο κύκλος εργασιών των τομέων αυτών με την

αύξηση των σημείων πώλησης των προϊόντων. Οι πωλήσεις κατά το 2023 ανήλθαν στις €627.787,71 σε σύγκριση με το 2022 που ήταν €471.985,70.

Για σκοπούς καταγραφής των τεχνικών χειροτεχνίας στην Κύπρο και προώθηση των χειροτεχνών/σχεδιαστών, η ΥΚΧ σε συνεργασία με το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών ανέθεσαν τη δημιουργία σειρών ταινιών μικρού μήκους με τον γενικό τίτλο #craftingcyprus, που προβάλλουν την εξέλιξη της καλαθοπλεχτικής, αργυροχρυσοχοΐας, ξυλοτεχνίας/ξύλογλυπτικής. Αξίζει να αναφέρουμε ότι η ταινία της καλαθοπλεχτικής παρουσιάστηκε τον Νοέμβριο του 2023 στην 5^η έκδοση της Διεθνούς Έκθεσης Ταινιών Χειροτεχνίας στη Βαρκελώνη.

Η Υπηρεσία επιπλέον συνεχίζει να προσφέρει τα εργαστήρια παραδοσιακών τεχνικών ως μέσο εκμάθησης σε φοιτητές από την Κύπρο και το εξωτερικό.

ΜΕΡΟΣ Β: Δράσεις και προκλήσεις του 2024

Το τρέχον έτος η ΥΚΧ προχωρεί με περαιτέρω ενέργειες προς επίτευξη των στόχων του τομέα. Σημαντική είναι η επιλογή της από τη Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στο πλαίσιο του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης, για την απόκτηση εμπειρογνομosύνης, η οποία θα βοηθήσει περαιτέρω στην ανάπτυξη, αναδιοργάνωση και προώθηση του τομέα της χειροτεχνίας.

Το 2024 υλοποιείται η συμφωνία που υπεγράφη τον Δεκέμβριο 2023 με το διεθνή μη κερδοσκοπικό οργανισμό Michelangelo Foundation for Creativity and Craftsmanship για συμπερίληψη της Κύπρου στο πλαίσιο του προγράμματος «Homo Faber Fellowship». Στόχος του είναι η διευκόλυνση όσον αφορά τα πρώτα βήματα απασχόλησης νέων τεχνιτών χειροτεχνίας και αποφοίτων Σχολών Εφαρμοσμένων Τεχνών στον επαγγελματικό κόσμο της χειροτεχνίας, και να επιτρέψει σε έμπειρους αριστοτέχνες μέσω εργαστηρίων χειροτεχνίας να μεταδώσουν τις δεξιότητές τους στην επόμενη γενιά με το ελάχιστο κόστος.

Παράλληλα, με στόχο τον εκσυγχρονισμό και την καλύτερη προβολή και προώθηση των χειροτεχνών και σχεδιαστών της Κύπρου, προχωρούμε μέσα στο 2024 στην ανακαίνιση του κεντρικού πλητηρίου στη Λευκωσία, ενώ παράλληλα ολοκληρώνεται η ανακαίνιση του Εργαστηρίου Υφαντικής, με στόχο την περαιτέρω παραγωγή και ανάπτυξη του κλάδου.

Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO

Στο πλαίσιο του στόχου μας για διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς συνεργαζόμαστε στενά με την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO. Το 2023 πετύχαμε την εγγραφή της μαιευτικής στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO, σε συνεργασία με άλλα 7 κράτη, ενώ ολοκληρώνεται αυτές τις μέρες η ετοιμασία του φακέλου υποψηφιότητας για την κουμανδάρια. Παράλληλα, συνεχίζουμε τη συνεργασία μας για τον εμπλουτισμό του Εθνικού Καταλόγου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και για την προβολή και τη διαφύλαξη του πλούτου των ζωντανών πολιτιστικών εκφράσεων της Κύπρου.

4. ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ/ΣΤΟΧΕΥΣΕΙΣ

Θα ήθελα τώρα να αναφερθώ σε τρεις άξονες που το Υφυπουργείο επιθυμεί να αναπτύξει σε οριζόντιο επίπεδο. Αυτοί οι άξονες είναι η οικονομική ενίσχυση του πολιτισμού από εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης, η ανάπτυξη της εξωστρέφειας και της διεθνούς συνεργασίας και η καλλιέργεια της πολιτιστικής κουλτούρας.

4.1. Ενίσχυση χρηματοδότησης για τον Πολιτισμό

Αρχίζοντας με τον πρώτο άξονα, για να καταστεί δυνατή η υλοποίηση των δράσεων πολιτικής μας στόχευσης, θα εντατικοποιήσουμε τις προσπάθειες για άντληση κεφαλαίων (α) από ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά προγράμματα, (β) από ευρωπαϊκά ταμεία και (γ) από την υιοθέτηση μέτρων που υποβοηθούν την ιδιωτική χρηματοδότηση πολιτιστικών φορέων. Συγκεκριμένα, το Υφυπουργείο προωθεί την ένταξη του πολιτισμού ως ενός από τους παραγωγικούς και αναπτυξιακούς τομείς της οικονομίας στο επόμενο εθνικό επιχειρησιακό σχέδιο, που εκπονείται για το επόμενο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο με στόχο να καταστεί δυνατή η άντληση χρηματοδότησης από τα ευρωπαϊκά ταμεία έργων υποδομής και χορηγιών.

Επίσης, προωθούμε τη διεύρυνση της συμμετοχής, της δικτύωσης και της ενίσχυσης των ικανοτήτων των τοπικών πολιτιστικών και δημιουργικών φορέων για να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση από Ευρωπαϊκά Ανταγωνιστικά Προγράμματα (Δημιουργική Ευρώπη και CERV). Παράλληλα, ενισχύουμε την ικανότητα των λειτουργιών του Υφυπουργείου να αξιοποιούν τις ευκαιρίες χρηματοδότησης από ευρωπαϊκά και άλλα προγράμματα (όπως το INTERREG και το ERASMUS) για υλοποίηση πολιτικών του ιδίου του Υφυπουργείου.

Στο πλαίσιο της εξεύρεσης νέων πηγών χρηματοδότησης, θα εστιάσουμε και στην προσέλκυση ιδιωτικής χρηματοδότησης και χορηγιών για σημαντικά έργα υποδομής για πολιτιστικούς φορείς, ακόμα και για πολιτιστικές δράσεις. Γι' αυτό προωθούμε και την υιοθέτηση φορολογικών κινήτρων και έχουμε υποβάλει συγκεκριμένες εισηγήσεις στο Υπουργείο Οικονομικών και στο Κέντρο Οικονομικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Κύπρου, που ανέλαβε την υλοποίηση της σύμβασης για τον Ολοκληρωμένο Φορολογικό Μετασχηματισμό.

4.2. Ανάπτυξη Εξωστρέφειας, Προβολής και Διαχείριση Διεθνούς Συνεργασίας

Προχωρούμε επίσης στον σχεδιασμό Στρατηγικής Πολιτιστικής Διπλωματίας. Η στρατηγική αναμένεται να καθορίσει το θεσμικό πλαίσιο και τις διαδικασίες συνεργασίας και συνεργειών των δημοσίων και άλλων φορέων που ασχολούνται με τον Πολιτισμό, ώστε να συμμετέχουν στο ευρωπαϊκό και διεθνές πεδίο σε πολιτιστικές δράσεις, σε συνεργασίες και σε έρευνα. Με έναν συντεταγμένο και στοχευμένο τρόπο προς μεγιστοποίηση του οφέλους για όλους τους εμπλεκόμενους.

Μέχρι την ολοκλήρωση της Στρατηγικής Πολιτιστικής Διπλωματίας, το Υφυπουργείο δραστηριοποιείται αναπτύσσοντας πρωτοβουλίες και διμερείς επαφές. Εντός του 2023 έχει πραγματοποιήσει διμερείς συναντήσεις στην Ελλάδα, στην Ισπανία, στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, στην Ιορδανία, αλλά και με διεθνείς οργανισμούς, όπως η UNESCO και τα Ηνωμένα Έθνη.

Εξίσου σημαντική είναι η προώθηση της συνομολόγησης συμφωνίας μεταξύ του Υφυπουργείου και του Σύνδεσμου Εκδοτών Κύπρου για στήριξη της συμμετοχής των εκπρόσωπων των κυπριακών εκδοτικών επιχειρήσεων σε σημαντικές εκθέσεις βιβλίου στην Ευρώπη, για να προβάλουν και να αναδείξουν την κυπριακή βιβλιοπαραγωγή. Στο πλαίσιο αυτό, το Υφυπουργείο Πολιτισμού χρηματοδότησε το Κυπριακό περίπτερο και την συμμετοχή του Σύνδεσμου Εκδοτών Κύπρου στη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου της Φρανκφούρτης τον Οκτώβριο 2023.

Μια άλλη δράση πολιτιστικής εξωστρέφειας είναι η προώθηση του θεσμού της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης 2030, για τον οποίο το Υφυπουργείο Πολιτισμού ενεργεί ως η Εθνική Διαχειριστική Αρχή. Τον Δεκέμβριο του 2023 το Υφυπουργείο ανακοίνωσε επίσημα τον διαγωνισμό για την Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 2030, μέσα από τον οποίο καλούνται οι πόλεις της Κύπρου να υποβάλουν την αίτηση τους για να διεκδικήσουν τον τίτλο.

Η ανάπτυξη διακρατικών και διεθνών σχέσεων του Τμήματος Αρχαιοτήτων του Υφυπουργείου και της Εθνικής Επιτροπής για την Πάταξη της Σύλησης και της Παράνομης Διακίνησης Πολιτιστικής Κληρονομιάς συνεισφέρει τα μέγιστα στην προσπάθεια μας για εντοπισμό και επαναπατρισμό αρχαιοτήτων, αλλά και στην ανάπτυξη δράσεων Πρόληψης και Καταπολέμησης της Παράνομης Διακίνησης Αρχαιοτήτων. Αυτή η πτυχή της διακρατικής συνεργασίας έχει ιδιαίτερη σημασία για την Κύπρο, όπου η πολιτιστική κληρονομιά έχει υποστεί σοβαρές απώλειες λόγω σύλησης, κλοπής, παράνομης εξαγωγής και διακίνησης, ιδίως μετά την Τουρκική εισβολή του 1974. Εντός του 2023 ολοκληρώθηκαν αρκετές υποθέσεις παράδοσης και επαναπατρισμού κυπριακών αρχαιοτήτων από όλο τον κόσμο. Συγκεκριμένα, επαναπατρίστηκαν 119 κυπριακές αρχαιότητες από την Ιταλία, Αυστραλία και ΗΠΑ. Εντός του 2024 προγραμματίζονται επαναπατρισμοί αρχαιοτήτων που βρίσκονται, μεταξύ άλλων, σε ΗΠΑ, Μόναχο, Στουτγάρδη και Λονδίνο.

4.3. Ανάπτυξη πολιτιστικής κουλτούρας και καλλιέργειας

Η τρίτη και τελευταία οριζόντια στόχευση μας ως Υφυπουργείο αφορά στην ανάπτυξη πολιτιστικής κουλτούρας και πνευματικής καλλιέργειας, με στόχο την ενίσχυση της πολιτιστικής εξέλιξης, της ανάπτυξης και της δημιουργικότητας της κοινωνίας μας.

Η πολιτιστική κουλτούρα καλλιεργείται μέσω της παιδείας και της εκπαίδευσης και στο πλαίσιο αυτό έχουμε συμφωνήσει με την Υπουργό Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας τη δημιουργία ομάδας συντονισμού πολιτιστικών δράσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Μέσα στο 2023 ξεκίνησε ήδη ο σχεδιασμός και η υλοποίηση σε πιλοτική βάση της δράσης «Σχολεία Πρεσβευτές Πολιτισμού – Παιδιά Πρεσβευτές Πολιτισμού», με τη νέα σχολική χρονιά το 2024 να υλοποιείται, δίδοντας την ευκαιρία σε παιδιά και νέους να έρθουν σε επαφή με όλες τις μορφές τέχνης και τη σύγχρονη πολιτιστική δημιουργία.

Παράλληλα, στην προσπάθεια να προσελκύσουμε τους νέους των 18 ετών να συμμετάσχουν σε πολιτιστικά δρώμενα, έχουμε προχωρήσει στην έκδοση της προπληρωμένης Κάρτας Πολιτισμού Νέων, που παρέχει €220 (€200 από τον Κρατικό Προϋπολογισμό και €20 από την Τράπεζα Κύπρου) για είσοδο τους σε πολιτιστικά δρώμενα, όπως συναυλίες, φεστιβάλ, παραστάσεις θεάτρου ή χορού, εικαστικές εκθέσεις, κινηματογραφικές προβολές και πολλά άλλα. Δικαιούχοι είναι άτομα που έχουν ολοκληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους εντός του 2023 και το επεκτείνουμε τώρα και σε όσους κλείνουν τα 18 το έτος 2024.

Από τον Οκτώβρη του 2023 άρχισε επίσης η πιλοτική εφαρμογή του «Πρόγραμματος Φιλαναγνωσίας» σε αριθμό Δημοτικών και Κοινοτικών βιβλιοθηκών. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις για ενθάρρυνση της φιλαναγνωσίας σε σχολεία ή βιβλιοθήκες με ομάδα στόχου τα παιδιά, δράσεις για γονείς, ενήλικες και άτομα τρίτης ηλικίας, καθώς και δράσεις που στοχεύουν στη συμπερίληψη των κοινωνικά εμποδιζόμενων ομάδων.

4.4. Συνέργειες – διάλογος

Προτού ολοκληρώσω με τον απολογισμό του Υφυπουργείου, επιτρέψτε μου να αναφερθώ σε μια οριζόντια συνισταμένη στην οποία επενδύουμε, τις «συνέργειες» με άλλα υπουργεία και τμήματα του κράτους, αλλά και με τοπικές αρχές. Στόχος να δοθεί μια οριζόντια και ολιστική προσέγγιση στα θέματα πολιτισμού, αλλά και να δημιουργηθεί μία καλύτερη βάση για την ανάπτυξη βιώσιμων πολιτιστικών πρακτικών.

Εκτός από τη συνεργασία μας με το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, στην οποία έχω ήδη αναφερθεί, έχουμε υλοποιήσει δράσεις, τις οποίες θα συνεχίσουμε, και με το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας. Θα ήθελα δε να κάνω ιδιαίτερη μνεία στην πιλοτική συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας, η οποία στοχεύει στην αξιοποίηση του πολιτισμού προς όφελος της Δημόσιας Υγείας. Η πρόσφατη επίσκεψη μου με τον συνάδελφο Υπουργό Υγείας στο Μακάριο Νοσοκομείο, όπου παρακολουθήσαμε την πιλοτική υλοποίηση δράσεων, αποτελούν την απαρχή της πρωτοβουλίας αυτής. Στόχος μας είναι η συνέχιση της συνεργασίας και η επέκταση του σχεδιασμού μας με σειρά δράσεων για την ενίσχυση της εμπειρίας και ευημερίας των ασθενών. Αυτές περιλαμβάνουν την ανάπτυξη των νοσοκομειακών βιβλιοθηκών, τη διοργάνωση θεατρικών παραστάσεων και εκθέσεων σε νοσοκομεία και την προσφορά εργαστηρίων τέχνης για τους ασθενείς.

Έχουμε επίσης ξεκινήσει μια στενή συνεργασία με το Υφυπουργείο Τουρισμού, αλλά και με το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, για την ανάδειξη και προβολή του πολιτιστικού μας προϊόντος, καθώς και την ενίσχυση του πολιτιστικού τουρισμού.

Πρόσφατα έχουμε προβεί σε επαφές τόσο με την Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου, κοινότητες και θρησκευτικές ομάδες, με στόχο τη στήριξη πολιτιστικών εκδηλώσεων και δράσεων. Πρόθεσή μας είναι να εκκινήσουμε νέους κύκλους συζητήσεων τόσο με την Ένωση Δήμων Κύπρου όσο και με τους ίδιους τους Δήμους ως φορείς που θεωρούμε ότι δύνανται να συνεισφέρουν στην ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής, καθώς και να αποτελέσουν πυρήνα προσέλκυσης επισκεπτών.

Αγαπητοί,

Με αυτά επιτρέπετέ μου να ολοκληρώσω την παρουσίαση μου. Και με την ευκαιρία αυτή θα ήθελα να ευχαριστήσω τους συνεργάτες μου και κυρίως τη Γενική Διευθύντρια, τους Διευθυντές του Τμημάτος Αρχαιοτήτων και του Σύγχρονου Πολιτισμού και την Προϊστάμενη της Υπηρεσίας Κυπριακής Χειροτεχνίας, για την αφοσίωση και την επιμονή για υλοποίηση των στόχων που έχουμε θέσει και οι οποίοι βεβαίως αντικατοπτρίζουν τις προεκλογικές δεσμεύσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας και το πρόγραμμα διακυβέρνησής του.

Το κλειδί για την επιτυχία και ανάπτυξη του τομέα του πολιτισμού έγκειται, αναμφισβήτητα, στην αξιοποίησή του και αναγνώριση του ως κινητήρια δύναμη για την κοινωνική και οικονομική πρόοδο και ευρωστία. Ο πολιτισμός μπορεί και θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ένα δυνατό εργαλείο, που εμπερικλείει εκπαιδευτικό, κοινωνικό, αλλά και οικονομικό όφελος, ένας καταλύτης προς την αλλαγή.

Με αισιοδοξία θα ενισχύσουμε τις προσπάθειές μας προς την κατεύθυνση της αναβάθμισης της ποιότητας του πολιτιστικού προϊόντος, αλλά και προς την πλήρη εναρμόνιση του πολιτιστικού οικοσυστήματος της χώρας μας, ώστε οι στόχοι και το όραμα του Υφυπουργείου Πολιτισμού να αποτελέσουν το όραμα κάθε εμπλεκόμενου στον τομέα του πολιτισμού, αντανακλώντας παράλληλα την κεντρική θέση που ο πολιτισμός μπορεί και πρέπει να κατέχει στην ανάπτυξη και την ευημερία της κοινωνίας.